

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Medji 2024

IT-TMIEN SENA	L-ISTORJA	L-ISKEMA TAL-MARKI
---------------	-----------	--------------------

1.

1.1	a. Sistema ta' tmexxija użata fl-Ewropa fil-Medjuevu.	1
1.2	b. Stil ta' arkitettura użata f'ħafna katidrali fl-Ewropa.	1
1.3	c. Marda li fil-Medjuevu nfirxet mal-Ewropa u ħalliet ħerba sħiħa.	1
1.4	a. Piraterija jew serq fuq il-baħar bil-liċenzja.	1
1.5	b. Teknika ta' tpingija fuq ġibs meta jkun għadu frisk.	1
1.6	c. Parti mill-belt li kienet tkun riservata għall-Kavallieri ta' San Ġwann.	1

Total: 6 marki

2.

A	D	1
B	C	1
C	E	1
D	B	1
E	A	1

Total: 5 marki

3.

a.	ir-re	1
b.	nobbli u barunijiet	1
c.	il-kavallieri	1
d.	bdiewa u nies komuni	1

Total: 4 marki

4.

4.1	Kastell Motte and Bailey jew Kastell Konċentriku	2
4.2	<i>Aċċetta waħda minn dawn it-twegibiet jew oħrajn simili. Agħti marka waħda jew tnejn meta t-twegiba tkun qasira jew ma tkunx spjegata sewwa.</i>	3
a.	a. bħala post ta' residenza għan-nobbli u l-familja tagħhom; bħala post ta' difiża f'każ ta' attakk jew irvell; bħala ċentru uffiċjali tal-amministrazzjoni tal-artijiet li kien ikollu n-nobbli; kien iservi bħala simbolu ta' poter u awtorità fuq il-poplu.	
4.2	<i>Aċċetta waħda minn dawn it-twegibiet jew oħrajn simili. Agħti marka waħda jew tnejn meta t-twegiba tkun qasira jew ma tkunx spjegata sewwa.</i>	3
b.	b. bħala post fejn setgħu jstken f'każ ta' attakk; kien ċentru ekonomiku fejn in-nies setgħu jbigħu xi prodotti u xi wħud kienu jsibu xogħol; kien ċentru politiku u ta' amministrazzjoni fejn in-nies kienu jħallsu taxxi, jinqatgħu sentenzi dwar kwistjonijiet bejn nies tar-raħal; kien ikun hemm attivitajiet soċjali, ta' divertiment u anke kulturali għan-nies.	

4.3	<i>Acċetta waħda minn:</i> fuq post għoli; post qrib xi xmara, fuq penizola għolja; f'post li kien diffiċli li jintlaħaq mill-għadu.	2
4.4	<i>Acċetta tnejn minn dawn li ġejjin:</i> swar; foss mimli bl-ilma; suldati fuq is-swar; armi b'hal vleġeġ u affarijiet jaqbd u bin-nar; pont li jitla'; bieb oħxon tal-injam; loopholes fit-turretti tal-kastell.	2
4.5	<i>Acċetta waħda minn dawn it-tweġibiet jew oħrajn simili. Agħti marka waħda jew tnejn meta t-tweġiba tkun qasira jew ma tkunx spjegata sewwa.</i> L-għadu assedja l-kastell billi dawwar il-kastell b'makkinarju tal-gwerra, suldati u kampijiet. L-għadu qed juża makkinarju tal-gwerra u suldati sabiex ikisser is-swar u l-bieb tal-kastell filwaqt li s-suldati qed jisparaw il-vleġeġ u qed jippruvaw jidhlu għewwa l-kastell.	3

Total: 15-il marka

5.

5.1	Seklu 14	2
5.2	mil-Lvant	2
5.3	<i>Acċetta wieħed minn dawn is-sintomi tal-pesta:</i> deni; għajja; bard; remettar; uġiġ ta' ras; nefha fil-glandoli tal-abtejn u ta' fuq il-koxxtejn; swaba' suwed; ponot jew imsiemer fil-ġilda bil-materja.	2
5.4.1	<i>Acċetta waħda minn dawn ir-raġunijiet:</i> minħabba l-pożizzjoni tal-pjaneti; kienet mibgħuta minn Alla għat-tpattija tad-dnubiet.	2
5.4.2	il-kummerċ u l-ivjaġġar	2
5.5.1	<i>L-istudenti huma mistennija juru empatija mad-deffiena fil-kuntest storiku tal-Pesta s-Sewda u jistgħu jsemmu:</i> li d-deffiena kienu aktarx ikunu mgjegħla jiġbru l-mejtin sabiex jiħduhom għad-difna; li d-deffiena kienu jibzġu li jiġu infettati bil-marda; li xi drabi d-deffiena kienu jidfnu l-mejtin go ħofra komuni minħabba l-ammont kbir ta' nies li bdew imutu.	3
5.5.2	<i>L-istudenti huma mistennija juru empatija mat-tobba fil-kuntest storiku tal-Pesta s-Sewda u jistgħu jsemmu:</i> li t-tobba kienu jilbsu ħwejjeġ sabiex jippruvaw inaqqsu ċ-ċans li jieħdu l-marda; li kienu jaraw bosta pazjenti għaddejmin minn tbatija kbira; li l-kura li jagħtu lill-pazjenti spiss ma kinitx taħdem u kienu jippruvaw kuri differenti; li kien hemm tobba li telqu mill-belt minħabba l-biża' li jiġu infettati.	3

Total: 16-il marka

6.

6.1	l-Aragoniżi	2
6.2	Aktarx mill-Afrika ta' Fuq u kien ta' reliġjon Musulmana.	2
6.3	Kienet issir l-għassa tul il-kosta tal-gzejjer.	2
6.4.1	għewwa belt jew kastell	2
6.4.2	L-ibliet kienu joffru aktar protezzjoni waqt attakk għax kienu mdawrin bis-swar jew mibnija f'post li kien aktar diffiċli li jiġi attakkat. Fihom kien ikun	3

	hemm suldati mharrġa għall-ġlied, aktar nies li jgħinu fid-difiża u kien ikun hemm armij, ikel u provvisti oħra bżonjużi waqt attakk mill-għadu.	
6.5	Minhabba li kien hemm nuqqas ta' ftehim bejn il-Maltin waqt l-attakk u f'każ ta' attakk ieħor dan seta' jkun ta' problema għas-sigurtà ta' Malta.	3
6.6	Il-Kastellan, il-Ħakem u l-uffiċjali l-oħra kienu ser jtilfu l-awtorità tagħhom.	2
6.7 a.	<i>Aċċetta twegibiet li jirreferu għall-Kastell Sant Anġlu u/jew il-Birgu fosthom: il-Kastellimar; Kastell Sant' Anġlu; il-Castrum Maris; il-Birgu.</i>	2
6.7 b.	l-Imdina	2

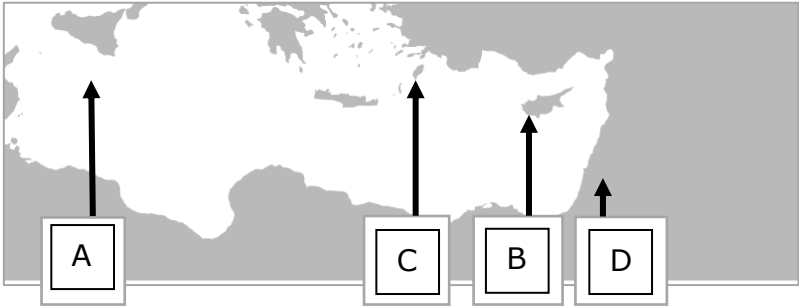
Total: 20 marka

7.

	 C	 A	2 2
	 D	 B	2 2
	 F	 E	2 2

Total: 12-il marka

8.

8.1		4
8.2	i. l-Art Imqaddsa ii. Ċipru iii. Rodi iv. Malta	8

Total: 12-il marka

9.	<i>L-istudenti għandhom juru li jafu tagħrif u kunċetti storiċi. Jeħtieġ li jkunu jafu jinterpretaw dak li huwa mitlub minnhom fit-tema u juru li jafu jesprimu lilhom infushom b'mod oġġettiv fl-istorja. L-istudenti għandhom ikunu jafu jhaddnu l-ħiliet fl-istruttura tal-kitba u fl-analiżi ta' fatti u opinjonijiet storiċi. L-użu korrett tal-lingwa huwa mistenni, iżda żbalji fl-ortografija m'għandhomx ikunu ppenalizzati.</i>	
9.1	<i>L-istudenti jingħataw marki għal tagħrif varjat dwar tnejn mill-ibliet medjevali tal-Gżejjer Maltin. Mhux mistenni li l-istudenti jsemmu l-punti kollha msemmija hawn taħt: l-Imdina; il-Birgu u l-Kastellimar; iċ-Ċittadella t'Għawdex; l-għażla tal-lok u l-vantaġġi tal-lok fejn inbnew dawn l-ibliet; is-swar u l-bini li għandhom dawn l-ibliet; it-tip ta' nies jew ix-xogħol li kont issib f'dawn l-ibliet; l-importanza tagħhom fi grajjiet storiċi fil-Medjuevu bħall-irvell kontra Monroj u l-attakk tal-1429; il-vantaġġi u l-iżvantaġġi għan-nies li kienu jgħixu f'dawn l-ibliet; l-ibliet bħala centru ta' amministrazzjoni b'referenza għall-Ħakem, il-Kastellan u l-Università.</i>	
9.2	<i>L-istudenti jingħataw marki għall-kawżi li wasslu sabiex irħula medjevali jintilfu. Il-kawżi prinċipali jinkludu: l-attakki tal-furbani fil-Medjuevu li wasslu sabiex xi rħula speċjalment dawki ta' qrib il-kosta jispiċċaw abbandunati; it-tkabbir ta' rħula fil-viċin wassal sabiex xi rħula żgħar jibdeu jagħmlu parti minn irħula akbar; irħula li ġew abbandunati minħabba li n-nies telqu mir-raħal u marru jgħixu fi rħula oħra jew fl-ibliet minħabba raġunijiet ta' xogħol jew għal servizzi aħjar u r-raħal kien jispiċċa bla nies u abbandunat; minħabba mard li seta' jolqot xi raħal partikolari u li jwassal għall-mewt jew tluq tal-parti l-kbira tan-nies tar-raħal, li aktarx ikun diġà żgħir, tant li fi ftit snin ir-raħal jispiċċa abbandunat.</i>	

Total: 10 marki